

Дудник Наталка

канд..пед. наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ

На сучасному етапі процес демократизації охоплює всі сфери людського існування. Одним із основних чинників забезпечення демократичного поступу України на принципах євроінтеграційних цінностей є впровадження процесу демократизації управління освітніми закладами в Україні, оскільки Україна як європейська держава ставить завдання не лише забезпечення успішних соціально-політичних та соціально-економічних реформ, але й досягнення нової якості національної освіти.

Різні аспекти процесу демократизації, гуманізації та інноваційності управління освітніми закладами у вітчизняній теорії і практиці наприкінці минулого – на початку цього століття були предметом досліджень таких відомих науковців, як О. Адаменко, В. Бегей, А. Гуралюк, Г. Дмитренко, Г. Єльнікова, О. Заєць, В. Олейников, В. Пікельна, Є. Хриков та ін., у яких обґрунтовано параметри і критерії процесу демократизації управління освітніми закладами в Україні.

Аналіз праць науковців дає підстави стверджувати, що демократизація управління закладами освіти передбачає значне розширення прав учителів та педагогічних колективів, заміну командно-адміністративних методів управління на демократичні, створення комфортного морально-психологічного клімату в колективі, становлення доброзичливих стосунків між колегами, адміністрацією і вчителями, учителями й учнями, учителями й батьками.

Під демократизацією управління освітніми закладами ми розуміємо складну, відкриту соціально-педагогічну систему управлінських дій (діяльності), яка включає педагогічні,

психологічні, прогностичні, кадрові, правові, фінансово-економічні процеси, необхідні для демократичного функціонування, розвитку заклад освіти, діяльність якого базується на принципах, що забезпечують демократизацію управління (рівних можливостей, співпраці, колегіальності, науковості, відвертості, гуманізації, демократизації, партисипативності, субсидіарності, рефлексивності та ін.).

Одним із показників ступеня демократизації управління закладами освіти в Україні є показник прозорості управлінських рішень засобами інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні закладами освіти. Використання цих засобів в організації і плануванні діяльності закладів освіти та демократизації управління ними сприяє досягненню багатьох переваг, серед яких: підвищення ефективності навчального процесу; можливість управління з оперативним обліком результатів уже здійсненої діяльності; ухвалення більш ефективних управлінських рішень; підвищення об'єктивності в оцінці діяльності вчителів і учнів; більш ефективне управління пізнавальною діяльністю учнів; можливість уживання обґрунтованих і доцільних заходів, спрямованих на підвищення результативності управління; оперативний адресний доступ до організаційних даних закладу освіти; економія матеріальних і людських ресурсів; збільшення вільного часу; скорочення об'ємів рутинної роботи.

Ми розробили рекомендації щодо демократизації управління освітніми закладами в Україні:

по-перше, запровадити системний підхід до аналізу та планування як постійного, організаційно забезпеченого процесу в безпосередньому поєднанні з бюджетним плануванням у межах «управлінської вертикалі», визначивши підрозділи, відповідальні за стратегічне планування;

по-друге, розробити та запровадити систему показників результативності, ефективності та якості реалізації рішень, визначивши підрозділи, відповідальні за здійснення моніторингу та оцінки результативності діяльності;

по-третє, запровадити місячний, квартальний та річний моніторинг показників виконання стратегічних планів та бюджетних програм органами управління закладами освіти з

уживанням коригувальних дій у разі відхилення від запланованих показників;

по-четверте, чітко розмежувати функції та завдання традиційного «контролю за виконанням документів» та контролю за якістю управлінських процесів, а також моніторингу та оцінювання реалізації освітніх стратегій і програм тощо;

по-п'яте, налагодити дієву систему внутрішніх комунікацій у рамках освітньої «управлінської вертикалі», яка розвантажить і підлеглих, і керівників поточними оперативними питаннями й не призводитиме до постійних втрат інформації внаслідок викривлень, помилкової інтерпретації; удосконалити горизонтальні комунікації між співробітниками, які перебувають на одному рівні ієрархії, для можливості оперативного вирішення проблем, що виникають у функціонуванні суміжних підрозділів;

по-шосте, створити єдине електронно-освітнє середовище, до якого будуть підключені всі рівні «управлінської вертикалі», заклади освіти всіх сфер, типів і форм власності та їхні працівники з різним рівнем доступу та функціональності, а також споживачі послуг (діти, батьки);

по-сьоме, забезпечити доступ до мережі Інтернет на всіх рівнях «управлінської вертикалі» та в навчальних закладах, зокрема в сільські місцевості, для безперешкодного та вчасного внесення всіх відомостей до електронно-освітнього середовища;

по-восьме, забезпечити внесення звітної інформації винятково до електронно-освітнього середовища, зменшивши її кількість та усунувши дублювання електронної та паперової звітності;

по-дев'яте, запровадити дієву систему юридично значущих електронних підписів та іншої електронної ідентифікації (паролі тощо) для роботи в електронно-освітньому середовищі;

по-десяте, забезпечити захист персональних даних при роботі з електронно-освітнім середовищем.

Список використаних джерел

1. Єльнікова Г. Теоретичні підходи до моделювання державно-громадського управління // Директор школи. – 2003. - №40-41.